

GEOGRAFIYA FANINING DUNYO FANLAR TIZIMIDA TUTGAN O'RNI

Zaripova Shaydo Ollabergan qizi

Urganch davlat universiteti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6985307>

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy dunyoda geografiya fanining rivojlanishi va o'qitish metodikasi haqida so'z boradi. Geografiya zamonaviy fanlar tizimida muhim ahamiyat kasb etgan fanlardan biri hisoblanadi. Dunyo uchun dolzarb bo'lgan geosiyosat tushunchasi ham aynan geografik bilimlar bilan bog'liqdir.

Kalit so'zlar: geografiya, dunyo fanlari, zamonaviy ilm, geosiy geosiyosat, geoiqlim.

МЕСТО НАУКИ ГЕОГРАФИИ В СИСТЕМЕ МИРОВЫХ НАУК

Аннотация. В данной статье рассказывается о развитии географии и методики преподавания в современном мире. География является одним из важных предметов в системе современных наук. Понятие геополитики, актуальное для мира, также связано с географическим знанием.

Ключевые слова: география, мировые науки, современная наука, геополитика, геоклимат.

THE PLACE OF THE SCIENCE OF GEOGRAPHY IN THE SYSTEM OF WORLD SCIENCES

Abstract. This article describes the development of geography and teaching methods in the modern world. Geography is one of the important subjects in the system of modern sciences. The concept of geopolitics, relevant to the world, is also associated with geographical knowledge.

Keywords: geography, world sciences, modern science, geopolitics, geoclimate.

KIRISH

Zamonaviy talabalar ancha aqlli bo'lib qolishdi va shunga mos ravishda nafaqat hayotda, balki universitetlarga kirishda ham foydali bo'ladigan fanlarni tez o'zlashtirmoqdalar. Geografiya bunday fan emas. Negadir oliy o'quv yurtlarida iqtisodiy-geografik mutaxassisliklarning asosini tashkil qilishi kerak bo'lgan fan ular tomonidan butun lay e'tibordan chetda qolmoqda. Garchi, mening fikrimcha, menejerga ijtimoiy fanlardan ko'ra ko'proq geografiya kerak. Qo'llashda ham biz pedagogika universitetining profil ixtisosligida geografiya emas, xuddi shu ijtimoiy fanni ko'ramiz. To'g'ri, geografi yadan chuqur bilimga ega bo'lmagan xalqaro aloqalar bo'yicha malakali mutaxassis yoki turizm menejerini tasavvur qilish qiyin. Hozirgi vaqtda geografiya kabi bilim sohasi Rossiya klassik universitetlarida (24 fakultet) va pedagogika universitetlarida (41 fakultet) mavjud. Yirik universitetlar va akademiyalar o'zlarining tor sohalari bo'yicha bakalavrlar, mutaxassislar va magistrilar tayyorlaydigan alohida fakultetlardir. maktab geografiyasining ahamiyati uning o'ziga xosligidadir. Maktab mavzusi o'quvchilarda Yerni inson sayyorasi sifatidagi murakkab, tizimli va ijtimoiy yo'naltirilgan qarashni shakllantiradigan g'oyaviy xarakterdir. Shuningdek, ularni ilmiy bilishning maxsus usuli sifatida mintaqaviy yondashuv bilan tanishtiruvchi yagona fandır.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Shaxsni shakllantirishda geografik bilimlarning ahamiyati geografik ta'limning umumiy maqsadini shakllantirish imkonini beradi. Shunday qilib, talabalar geografik bilim va

ko'nikmalarning to'liq tizimiga ega bo'lib, ularni hayotda, turli vaziyatlarda qo'llash, ya'ni ko'nikmalarni namoyish etish qobiliyatiga ega.

TADQIQOT NATIJALARI

Geografiya darslarida qanday kompetensiyalarni shakllantirish mumkin?

- qimmatli va semantik kompetensiyalar hayotga munosabatni, to'g'ri belgilangan qiymat yo'nalishlarini shakllantiradi;
- umumiy madaniy kompetensiyalar etnik guruhlar, oilaviy va ijtimoiy qadriyatlar, an'analar, turmush tarzini o'rganishda shakllanadi. turli millatlar ...
- darsda tarbiyaviy va kognitiv kompetensiyalar shakllanadi va sinfdan tashqari mashg'ulotlar O'quvchi ekskursiya davomida o'zini o'rab turgan dunyo bilan tanishganda, u taxminlardan faktlarni farqlashni o'rganadi va statistik ma'lumotlardan foydalanadi;
- axborot kompetensiyalari zamonaviy axborot vositalari va axborot texnologiyalarini egallashni nazarda tutadi... Masalan, koinotdan o'rganilayotgan hududlar tasvirlarini ko'rsatuvchi va tahlil qilib, dars yoki sinfdan tashqari mashg'ulotlar uchun taqdimot yaratish;
- kommunikativ kompetensiyalar muloqot jarayonida shakllanadi, jumladan, boshqalar bilan qanday munosabatda bo'lish, jamoada ishlash ko'nikmalari, turli ijtimoiy rollarni bilish.

MUHOKAMA

Yer xaritasidan barcha bo'sh nuqtalar yo'qolganidan so'ng, geograflarning asosiy vazifasi tabiat va insoniyat jamiyatining rivojlanish qonuniyatlarini o'rganish bo'ldi. Va bugungi kunda geografiyada yangi ajoyib kashfiyotlar mumkin. Geografiya Yerda mavjud bo'lgan ob'ektlar, jarayonlar va hodisalarni o'rganadi. Geografik ob'ektlar juda xilma-xil bo'lib, ular tabiiy (tog'lar va tekisliklar, dengizlar va daryolar) va sun'iy (shaharlar va zavodlar, elektr stantsiyalari va sug'orish kanallari) ga bo'linadi. Atrofimizda har kuni sodir bo'layotgan geografik hodisa va hodisalarning (vaqt o'zgarishi) tabiat va inson hayotidagi o'rni ham katta. Ko'pgina geografik hodisalar halokatli: vulqonlar va zilzilalar, momaqaldiroqlar va boshqalar. Geograflar ularning kelib chiqishi va halokatli kuchini tasvirlaydi.

XULOSA

Geografiyaning eng muhim predmeti inson va tabiatning o'zaro ta'siri jarayonidir. Axir, har yili inson ko'proq tabiiy ob'ektlarni o'zgartiradi, kon qazish, o'rmonlarni kesish, chiqindilarni ifloslantirish va hokazo.

REFERENCES

1. "Tabiiy geografiya" (O'rta Osiyo tabiiy geografiasidan amaliy ish) Darslik (T., TDPU, 2014), 56.b.
2. www.ziyo.uz
3. Qoriyev M., Markaziy Osiyo tabiiy geografiyasi, 2-nashr, T., 1968.
4. www.vikepediya.com
5. Рустамов Б. Н. ХОДИМЛАР БИЛИМИ ВА МАЛАКАСИНИ БАҲОЛАШДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФЙДАЛАНИШ //Лучший инноватор в области науки. – 2022. – Т. №1. – С. 592-595.
6. Rustamov B. N. MA'LUMOTLAR BAZASINI BOSHQARISH TIZIMLARINI TAHLIL QILISH VA TAQQOSLASH //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2022. – Т. 2. – №4. – С. 25-29.
7. Rustamov B. N. BigData: katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish tamoyillari //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №4. – С. 178-182.
8. Вахтийор Р. ORACLE МАЪЛУМОТЛАР БАЗАСИНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИДА МАЪЛУМОТЛАРНИ ҚИДИРИШНИ ТЕЗЛАШТИРИШ УСУЛЛАРИ //Scienceweb academic papers collection. – 2022.
9. Рустамов Б. Н. МАЪЛУМОТЛАР БАЗАСИ ЖАДВАЛЛАРИДА КЎП СОНДАГИ МАЪЛУМОТЛАРНИ ҚИДИРИШНИ ТЕЗЛАШТИРИШНИ ТАДҚИҚ ҚИЛИШ //Science and innovation. – 2022. – Т. 1. – №. А3. – С. 313-318.